

MIKES KELEMEN MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANTÁRGYVERSENY

2025. március 29., megyei szakasz

12. osztály, magyar tagozat

- minden tétel kötelező
- a tételek kidolgozására szánt idő: 3 óra
- megjelenés: 10 pont

I. TÉTEL**45 pont**

Írj 1,5–2 oldalas értekezést a női szereplehetőségekről a klasszikus modern epikában „Mert hát olyanok a jányok, ki szép, ki jó...” címmel az alábbi szövegrészeket értelmezésére és olvasmányaidra építve!

– Gyere ide, Jancsikám – szólt az anyja. – Ugye tanulsz majd, Jancsikám?

– Sírba visz ez a taknyos – vágott közbe Suhajda, mert a mérgező fűszer volt neki, paprika –, sírba visz – ismételte, s élvezte, hogy a harag kitágította az ereit, jótékonyan elűzte délutáni unalmát.

– Tanulok – hebegte a fiú, hangtalanul.

Védelmet keresve megalázott semmiségében, az anyjára pillantott.

Az apját szinte nem is látta. Csak érezte. Mindenütt, mindenkor, gyűlöletesen.

– Ne tanulj – legyintett Suhajda. – Sohase tanulj. Fölösleges.

– De tanul – szólt az anya, s a gyermek fejét hóna alá ölelve simogatta. – Te pedig megbocsátasz neki. Jancsika mondta váratlanul, minden átmenet nélkül –, hozd szépen a nadrágodat. Apa majd elvisz fürödni.

Jancsi nem értette, hogy mi történt, hogy mit jelent anyjának a közbelépése, mellyel a régóta húzódozó pörpatvart önkényesen, csodálatos gyorsasággal intézte.

(Kosztolányi Dezső: Fürdés)

A gyenge asszony fázva nézte a fergeteget. A szobában csak fehér arca, nagy, ijedt szeme világított. Szinte semmivé zsugorodott össze, ha néha az ég erősebben dörrent meg, s a mennydörgés a bérház kőbörtönében öblösen hahotázva visszhangzott. Könyörögve nézett az égre, mintha kérdezte volna, vajon mi jön még? S a mozdulatairól, bútorairól, ruháiról fájoán sírt le a panasz, hogy nincs senkije, és ezer és ezer ember között egyedül, egészen egyedül van. [...] Mikor a férje meghalt, akkor sírt utoljára. Ájult tagokkal roskadt a virágos koporsóra, s karjaival átölelte. A halottvivő szolgáknak úgy kellett elhurcolni onnan.

A halál egész lopva jött hozzájuk. Akkor, midőn legkevésbé sejtette. Szeptember végén egy mosolygós napon szüreten voltak az urával. Az urak többet ittak a kelletténél, s a férje estefelé boros fővel elaludt a hideg fűvön. Tüdőgyulladását kapott, s huszonnégy órára rá meghalt.

Akkor ő még fiatal volt. Cseresznyedíszes nyári kalapot hordott, és fehér fogait villogtatva nevetett.

Két árvával egyedül maradt. Remegve ölelte magához mind a kettőt.

(Kosztolányi Dezső: A gyászruhás nő)

Ment újra a pusztára. Vitt magával, amit a hátán vihetett, s kigyalogolt, ahol tavaly hagyta volt a gazdát.

Rátalált a nagy körtefára megint. Letanyázott, mintha ott akarta volna eltölteni a nyarat.

Ott is volt két hétig, háromig, nem számolta. A kutyát őrizte. Mikor elfogyott az elesége, megint hazament, s aztán új-ra megpakolta magát és kiment. Ki a nagy pusztába, ahol már más juhász terelte a nyáját.

Teltek a meleg napok, az esős napok. De ő nem tudott elszakadni a helytől, csak téblábolt a nagy merevenben.

Egyszer augusztusban a puli valamit talált. Egy kalapot hozott. – Az uramé, – mondta az asszony – hol vetted puji?

A kutya elvezette.

Egy kicsi, sima homokban kotort a kutya. Dühösen vakogva, csahintva, vicsorgatva. Kapart.

Aztán egy kezet kapart ki.

Az asszony a tíz körmével esett neki a homoknak s nemsokára ott volt előtte az ura. Megrothadva, megundokodva. A nyakán volt a rézveretes szíj.

A fiát is meglelte. Úgy feküdt a gyerek hason, a fejében volt a nagy kalapja, ahogy azt megemelte, ott volt a fejcs-kéjén a nagy szakadás. Nézte az anya száraz szemekkel. Csak egy botütés és vége. Nem szenvedett soká.

Egész nap elült a sír mellett. Estére bekaparta a homokot. Kis dombot rakott rá s a dombba két kórót tűzött kereszt formán, akkor elment kelet felé.

(Móricz Zsigmond: *Barbárok*)

– Hé! Gyertek csak be, lányok.

Bejött mindenik, Katica frissen, nevetve, Julcsa mogorván, kelletlenül. Az apjuk kézen fogta mindeniket, s Katicát odapenderítette a legény elé.

– Hát ezt akarod, ugye?

– Nem én... aztat! – és föl kacagott. – Hát, ha mondom, hogy a Julcsát, akkor a Julcsát! – Általános elámulás.

Katica elképedve vetette szemét az ott álló legényre.

– Hát akkor mit bolondított engem nyár óta?

– Én nem bolondítottalak. Nem eleget cicáztam veled?

– Hisz épp a! Cicázzon avval, akit el akar venni!

– Há' – mondta okosan Mihály –, nem értesz te ahhoz, húgám! Van, akivel cicázunk. Van, akit feleségül veszünk.

Mert hát olyanok a jányok, ki szép, ki jó...

És vidáman megfogta a Julcsa hirtelen boldogságtól remegő, becsületes, dolgos kezét.

(Móricz Zsigmond: *Ki szép, ki jó*)

A fiatal hölgy, akit első pillantásra akár hercegnőnek is vélhettem volna finom öltözetéről, a „Medvé”-nél megszállott. A kor divatja szerint aranyba foglalt, ragyogó kristályüvegen át nézte a városbeli tornyokat és háztetőket. A szolgaszemélyzet, valamint az unatkozó lovagok részére nem volt pillantása. A cipője flandriai vörös bőrből varratott, amilyenbe mifelénk az úrinők a naplót kötötték a könyvkötőmesterrel. És a lépésének volt valamely bizonytalan imbolygása, mintha nem szívesen érintené cipője sarkával a fogadó kopottas állatbőreit. (Később megtudtam, hogy a rövidlátó nők járása ez, de akkor már vénember voltam, az ördög sem törődött velem.) Még harisnyájáról szeretnék sokat beszélni, amely köntöse alatt egy másodpercig látható volt a lépcsőkön. Szürke selyemből volt ez, mint a papok ruhája bőtt havában, és sok esztendeig gondoltam magamban e harisnyákra. És nemesen kivágott öltözte oly nyakat mutatott, amelyhez hasonlót sem azelőtt, sem azután nem láttam.

(Krúdy Gyula: *A névtelen nő*)

II. TÉTEL

45 pont

Az alábbi lírai szövegből kiindulva írd meg 1,5–2 oldalban egy modern költő monológiát!

Hát te hogy élsz? visszhang jöhet-e szavaidra e korban?

(Radnóti Miklós: *Első ecloga*, 1938)